

GUNNAR OPEIDE

1945-2005

Erik Egeberg

Gunnar Opeide kom til Universitetet i Tromsø som stipendiat i 1989 fra en stilling som fungerende byråsjef i Kultur- og vitenskapsdepartementet; det viser at han hadde større trang til forskning enn til forskningsadministrasjon.

Han var forresten allerede da godt kjent med mange sider av universitetslivet. Foruten departementsarbeidet hadde han både et engasjement ved Jon Elsters prosjekt «Reading Marx» og undervisningserfaring fra Oslo og Bergen bak seg da han flyttet nordover.

I 1993 ble så Gunnar fast ansatt som førsteamanuensis i russisk litteratur- og kulturvitenskap og fikk dermed større undervisningsplikter. Dette var et arbeide han tok meget alvorlig både i forelesninger, veiledning og utarbeidelse av undervisningsmateriale, og den samme grundighet preget alle de administrative oppgaver han tok på seg. Særlig må nevnes det Russlands-studium som nylig ble muliggjort ved undervisningsreformen; her var han en av drivkreftene både i planlegning og gjennomføring.

Engasjementet i undervisningen la imidlertid ingen demper på Gunnars forskningslyst. Ved vårt universitet ga han seg i kast med omfattende studier av Russland, særlig spørsmålet om frihet versus politisk makt og landets tilbakeliegenhet i forhold til Vesten. Til disse oppgavene hadde han svært gode forutsetninger. Etter examen artium ved Strinda gymnas studerte han filologi ved Universitetet i Oslo, hvor han ble kandidat med tysk, idéhistorie og russisk hovedfag i 1973 - med hovedoppgave om Nikolaj Tsjernysjevskij, en forfatter som med

sin roman «Hva må gjøres?» ble den ideologiske fører for den sosialistiske ungdom i Russland. Dette var et gunstig utgangspunkt for videre forskning på to felter, idéhistorie og litteraturhistorie, og Gunnar arbeidet på dem begge, men hele tiden med verkenes idéinnhold i sentrum. Det er karakteristisk at da han skulle oversette en bok av Fjodor Dostojevskij, Tsjernysjevskijs viktigste opposent, så valgte han den kanskje mest åpenlyst ideologiske - «Opptegnelser fra et kjellerdyp».

Arbeidet med Russlands-studiet bidro nok ellers til at Gunnar beveget seg videre over til generell historie, hvor særlig Ivan den grusomme og hans tid opptok ham - forøvrig en periode i russisk historie som var særlig viktig for det idéhistoriske prosjektet om makt og frihet. Gunnar rakk også å skrive en lærebok i russisk historie; den er både rik på stoff, velavveid og klar i fremstillingen og dertil personlig preget.

Dette verket vil bli til stor nytte og glede for lærere og studenter i russisk og historie når det en gang blir trykt. Det samme gjelder en rekke andre arbeider som ikke er fullført; forhåpentlig vil det lykkes å gi i alle fall noen av disse en form som gjør publisering mulig.

Gunnars virke var preget av både grundighet og idérikdom. Kom man til ham med egne meninger, hadde han gjerne et uventet perspektiv eller upåaktede fakta å presentere - bestandig med et glimt i øyet; han likte godt å diskutere. Og han var stadig på utkikk etter ny kunnskap, ivrig opptatt av utviklingen i Russland.

Han var også den første - så vidt jeg vet - som fikk musikk lagt inn på computeren sin, og de filene ble flittig brukt; jeg er overbevist om at det også kom vitenskapen til gode. Litt mere Mozart vil vi alle ha godt av.

Gunnar kom til vårt universitet nettopp på den tiden da tallet på russiskstudenter var i sterk vekst, og mange er de som kan takke ham

for godt følge gjennom studiet. For personalet var han en omtenkssom og kjær kollega som bestandig hadde fagets og fakultetets vel for øye.